

Ю. І. Ясько,
к. е. н., доцент кафедри економічної теорії та конкурентної політики,
Київський національний торговельно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0002-8756-4612

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.19—20.74

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Y. Yasko,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics and Competition Policy,
Kyiv National University of Trade and Economics

INSTITUTIONAL PROVIDING OF STATE COMPETITION POLICY

У статті досліджено сучасний стан інституційного забезпечення конкурентної політики в Україні. Проаналізовано європейський досвід застосування сучасних інструментів формування та реалізації конкурентної політики та можливість їх застосування в Україні. Визначено основні проблемні місця системи інституційного забезпечення конкурентної політики держави, що стримують становлення та розвиток ефективного конкурентного середовища в країні. Зазначено необхідність адаптації національного інституційного забезпечення конкурентної політики до сучасних тенденцій суспільного розвитку. Встановлено, що ефективна реалізація конкурентної політики держави повинна створити необхідні передумови для розвитку та захисту конкуренції, яка дасть можливість оптимально розподіляти ресурси в економіці. Обґрунтовано потребу подальшого удосконалення інституційного забезпечення конкурентної політики в Україні як фактору розвитку національної економіки.

In the article researched the current state of institutional providing for competition policy in Ukraine. Consideration of the problems of institutional providing of the state competition policy is important in modern conditions, which is associated with the complexity of socio-economic processes, systemic transformation of competition, profound shifts in competitive relations, instability of modern development and changes in economic regulation. The European experience of application of modern tools of formation and realization of a competition policy and a possibility of their application in Ukraine is analyzed. In recent years, Ukraine has been actively adapting legislation in priority areas of socio-economic development to EU legislation, and in particular in the field of economic competition. The main problem areas of the system of institutional providing of the state competition policy, which hinder the formation and development of an effective competitive environment in the country, have been identified. The necessity of adaptation of national institutional providing of competition policy to modern tendencies of social development is noted. An important task in improving the institutional providing of competition policy in Ukraine is the formation of an effective infrastructure that can greatly simplify the work of public authorities, including antitrust authorities. It is established that the effective implementation of the state's competition policy should create the necessary preconditions for the development and protection of competition, which will allow the optimal distribution of resources in the economy. The need for further improvement of the institutional providing of competition policy in Ukraine as a factor in the development of the national economy is substantiated. Also, the author proposed an effective mechanism for implementing policies

competitors in Ukraine, which is based on a complex interaction of tools with which ensured the optimum parameters of economic competition. Institutional support for competition policy should change as state institutional and structural reforms are implemented.

Ключові слова: конкурентна політика держави, конкуренція, інститут, інституційне забезпечення, конкурентоспроможність.

Key words: competition policy, competition, institute, institutional providing, competitiveness of economy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Структурні зміни у світовій економіці та динамічні циклічні коливання зумовили зростання ролі регулюючих засобів держави щодо впливу на конкурентне середовище як у міжнародному, так і національному аспекті. Саме тому конкурентна політика стала невід'ємним елементом системи державного регулювання.

Дослідження проблем інституційного забезпечення конкурентної політики держави є важливим за сучасних умов, що пов'язано з трансформацією соціально-економічних відносин, системною модифікацією конкуренції, нестійкістю сучасного розвитку та змінами економічних засад державного регулювання. Ефективна реалізація конкурентної політики держави повинна створити необхідні передумови для розвитку конкуренції, яка дасть можливість оптимально розподіляти ресурси в економіці. Наявність неконкурентних ринків, існування ринкової влади у суб'єктів господарювання, асиметричність ринкової інформації суттєвим чином актуалізують роль і значення конкурентної політики.

Саме тому в умовах динамічних змін в економічному житті і нового етапу соціально-економічного розвитку України підвищується необхідність адаптації національного інституційного забезпечення конкурентної політики до сучасних тенденцій суспільного розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблема розвитку конкуренції та конкурентної політики присвячені наукові праці таких зарубіжних вчених: Й. Кірцнер, А. Маршалл, В. Парето, В. Ойкен, М. Портер, Дж. Робінсон, А. Сміт, Дж. Стігліц, Ф. Хайек, Е. Чемберлен, Й. Шумпетер та ін. Окремі аспекти формування та реалізації національної конкурентної політики стали предметом дослідження таких вітчизняних науковців: З. Борисенко, А. Ігнатюк, В. Лагутін, Г. Филук та ін.

Однак, недостатньо дослідженими в науковій літературі залишаються питання інституційного забезпечення конкурентної політики держави та його реформування відповідно до сучасних соціально-економічних викликів.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — проаналізувати стан інституційного забезпечення конкурентної політики в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Для дослідження сучасного стану інституційного забезпечення конкурентної політики держави необхід-

ним є попереднє визначення сутності даного виду державної політики. Сьогодні конкурентну політику держави слід розглядати як ціленаправлену діяльність держави щодо створення ефективного конкурентного середовища та регулювання конкурентних відносин з метою захисту, розвитку та стимулювання економічної конкуренції.

У сучасний період жорсткої конкуренції на світовому ринку, зумовлений дією фінансових та економічних криз, пріоритетними напрямками конкурентної політики держави стає забезпечення конкурентоспроможності національної економіки шляхом ефективного використання та реалізації досягнень науково-технічного прогресу та інтелектуального капіталу. Так, конкурентна політика повинна стати складовою частиною загального політичного процесу, цілісною системою заходів державного впливу на економіку, ефективність яких виявляється при взаємозв'язку її інститутів і елементів.

Формування інформаційного суспільства та глобалізаційні процеси обумовлюють появу нових факторів, які впливають на якість та рівень економічної конкуренції. Насамперед, це створення та розвиток мережових структур, стрімкий вплив міжнародної конкуренції на ринкову владу національних компаній та ін. Як зазначає В. Геєць в епоху глобалізації в конкурентній політиці чітко простежується взаємодія між прагненнями до досягнення різних видів економічної ефективності: алокативної, виробничої та динамічної. В цих умовах конкурентна політика розглядається як діяльність держави, спрямована на підтримання та (або) створення ситуації конкуренції на ринках через встановлення і додержання правил, які визначають заборонні способи поведінки на ринку [1, с. 417].

Для формування та реалізації дієвої конкурентної політики конкуренція є одним з найважливіших факторів. Як зазначав В. Ойкен, "конкурентний порядок є передумовою того, що приватна власність на засоби виробництва не веде до економічних і соціальних негараздів. Приватна власність потребує контролю з боку конкуренції" [2, с. 359]. Конкуренція мікроекономічних суб'єктів в умовах економічної глобалізації перетворюється на засіб глобальної конкуренції держав, інструмент геоекономічної стратегії формування моделей господарювання, режимів підтримки національних виробників на зовнішніх ринках, здатних у кінцевому підсумку забезпечити зростання якості життя та гідну позицію країни в глобальному геополітичному просторі [3, с. 14].

У контексті інституційної форми, конкурентна політика держави являє собою сукупність нормативно визначених організаційних та економічних методів та

Таблиця 1. Становлення системи інституційного забезпечення конкурентної політики в Україні

Етап	Роки	Характеристика етапу	Нормативно-правова база
I	1991-1995 рр.	Початок формування системи антимонопольного законодавства; створення в Україні спеціального державного органу захисту економічної конкуренції (Антимонопольного комітету України); розпочато демонополізацію національної економіки	ЗУ «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції» (1992 р.); ЗУ Про Антимонопольний комітет України» (1993 р.); Державна програма демонополізації економіки і розвитку конкуренції (1993 р.)
II	1996-2000 рр.	Трансформація економічних відносин власності; структурна перебудова економіки; масова подальша демонополізація економіки; реструктуризація монополізованих ринків; організація, постійного антимонопольного контролю	ЗУ «Про захист від недобросовісної конкуренції» (1996 р.); ЗУ «Про природні монополії» (2000 р.); Указ Президента України «Про основні напрями конкурентної політики на 1999-2000 роки та заходи щодо їх реалізації» (1999 р.)
III	2001-2013 рр.	Налагодження ринкових механізмів саморегулювання для досягнення належного рівня соціально-економічної ефективності; створення системи державних регуляторів у сфері природних монополій; запровадження ефективного механізму протидії інституційному монополізму товарних ринків	ЗУ «Про захист економічної конкуренції» (2001 р.); Указ Президента України «Про основні напрями конкурентної політики на 2002-2004 роки» (2001 р.)
IV	з 2014 р.	Переосмислення ролі конкурентної політики в суспільстві: активний захист та розвиток конкуренції на соціально важливих товарних ринках; розвиток проконкурентної культури в суспільстві; прозорість прийняття управлінських рішень в сфері економічної конкуренції; детінізація економіки з метою усунення умов для спотворення конкуренції; застосування антикорупційних заходів з метою зменшення рівня адміністративних бар'єрів вступу на ринок або виходу з нього тощо	Концепція Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014-2024 роки (2012 р.)

Джерело: розроблено автором.

інструментів впливу держави на структуру ринку та економічну поведінку суб'єктів господарювання, що сприяє створенню, захисту та розвитку цивілізованих конкурентних відносин на ринку.

Створення надійної системи інституційного забезпечення конкурентної політики сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, ефективному використанню економічних ресурсів, функціонуванню вільного підприємництва, задоволення потреб та інтересів споживачів, що загалом забезпечить стаке економічне зростання та підвищення добробуту населення.

Для створення ефективного конкурентного середовища держава повинна застосовувати систему відповідних методів та інструментів, спрямованих на розвиток та захист економічної конкуренції в економіці, тобто виступати її гарантом. Зокрема у Господарському кодексі України визначено захист конкуренції як заходи держави, що здійснює антимонопольно-конкурентну політику та сприяє розвитку конкуренції у сфері господарювання на основі загальнодержавних програм [4].

Правовою основою для реалізації конкурентної політики в Україні є законодавство про захист економічної конкуренції, яке ґрунтується на нормах, визначених Конституцією України, і складається із системи законів та інших нормативно-правових актів. Процес становлення системи інституційного забезпечення конкурентної політики в Україні розглянуто в таблиці 1.

Сьогодні в Україні створено систему інституційного забезпечення конкурентної політики держави, яка

загалом відповідає сучасним нормам ЄС і загальносвітовим тенденціям, але існує низка прогалин і колізій. Саме тому існує нагальна потреба системного оновлення й узгодження його норм.

Нині в Україні все більшої значущості набувають завдання, пов'язані з підвищенням ефективності діяльності органів державної влади у сфері захисту та розвитку конкуренції в економіці. Недостатньо розвинений стан конкурентного середовища та низький рівень розвитку конкуренції обумовив затвердження Кабінетом Міністрів України Концепції Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014—2024 рр. [5]. Це, у свою чергу, визначає необхідність перегляду та вдосконалення засад формування та реалізації конкурентної політики як пріоритетної складової державного регулювання економіки.

У XXI ст. під впливом інтернаціоналізації господарських процесів зазнала зміни роль держави як інституту влади. У нових геоекономічних реаліях окремо взята країна практично втратила підйоми впливу на ці потоки, її економічний та фінансовий світ істотно почав залежати від рішень, що приймаються зовнішніми економічними і політичними гравцями. Функції регулювання національних економік перейняли на себе наддержавні політичні, економічні, торговельні об'єднання та союзи. Вони утворюють в економічному та політичному просторі світу своєрідні мегарегіони, в рамках яких об'єднуються потенціали декількох національно-державних утворень і формується мегаринок [6, с. 14].

Глобалізації процеси, які стрімко поширюються, посилюють роль міжнародних організацій на розвиток конкурентних відносин. Уже сьогодні конкурентна політика набуває рис глобальної. Підтвердженням цього є великий вплив цих структур на формування національного конкурентного середовища. В цих умовах інституційне забезпечення конкурентної політики в Україні не може розроблятися не враховуючи міжнародного досвіду провідних країн світу.

Досить високу ефективність конкурентної політики в європейських країнах забезпечує так званий перехресний контроль, коли процес реалізації конкурентної політики розділений між кількома органами: один здійснює розслідування, другий приймає рішення, третій (дорадчий) дає незалежну оцінку того, що відбувається у сфері конкуренції [7, с. 74].

Прикладом європейської країни, яка використовує практику перехресного контролю є Бельгія. В цій країні одночасно функціонує три структури, які відповідають за розгляд питань, які стосуються конкуренції. Перший антимонопольний орган — Служба з конкуренції, яка виступає незалежним підрозділом Міністерства економічних відносин, і, до повноважень якої належить розслідування справ, а також виконання відповідних рішень. Другий орган — Рада з питань конкуренції, яка ухвалює рішення, але також може ініціювати проведення розслідувань. Слід зазначити, що як голова, так і заступник Ради з питань конкуренції є професійними суддями. Третньою антимонопольною структурою Бельгії, яка виступає в ролі дорадчого консультативного органу, є Комісія з питань конкуренції. Основними повноваження даного органу в сфері конкуренції є представлення інтересів підприємців, працівників комерційних структур, промисловості, сільського господарства та споживачів.

Крім того, у багатьох європейських країнах, діють спеціальні суди, які займаються розглядом справ, які стосуються порушень конкурентного законодавства. Наприклад, у ФРН питання у сфері конкуренції вирішують Федеральне міністерство економіки та Федеральне картельне відомство, а також Комісія з питань монополій, яка дає незалежну оцінку проблемам у сфері конкуренції. Але, крім того, у Федеральному верховному суді та при вищих судах земель створюються спеціалізовані суди (Сенати з питань картелів), до повноважень яких належить прийняття відповідних рішень.

Сучасна європейська практика у сфері захисту економічної конкуренції активно вдосконалюється завдяки відповідним судовим рішенням в частині припинення узгодженої поведінки через або за допомогою інформаційних обмінів між конкурентами. Водночас, як правило, відповідні провадження пов'язані з розслідуванням картелів. Інформаційний обмін є формою горизонтального співробітництва між конкурентами, за допомогою якого вони пропонують один одному прямо або опосередковано, в односторонньому порядку або на двосторонній основі історичні, поточні або прогнозні дані відносно важливих параметрів своєї господарської діяльності [8, с. 21].

Так, наприклад, у США та Європі підприємці вже давно ведуть переговори з конкурентами з великою обережністю, також досить часто для них проводяться

спеціальні тренінги про "техніку безпеки" при інформаційних обмінах. Завдяки цьому відбувається популяризація позиції антимонопольних інституцій під час розслідування зазначеного порушення, яка викладена у Керівництві з обміну інформацією між конкурентами. В Україні на законодавчому рівні не розроблено аналогічного методологічного документу. Враховуючи складність доведення антиконкурентних інформаційних обмінів, метою прийняття на національному рівні відповідного документу є посилення позиції конкурентного відомства з цього питання, у тому числі у судах, а також забезпечення правової визначеності серед бізнес спільноти, правників, суспільства в цілому про основні аспекти оцінки конкурентним відомством інформаційного обміну між конкурентами з метою сприяння добросовісній підприємницькій діяльності, захисту конкурентного середовища та, як наслідок, підвищення добробуту споживачів. Ухвалення зазначеного документу гарантуватиме невідворотність покарання, тому сприятиме заохоченню добровільного дотримання добросовісної конкуренції.

Україна протягом останніх років активно адаптує законодавство у пріоритетних сферах соціально-економічного розвитку до законодавства ЄС, і зокрема в сфері економічної конкуренції. Ключовим елементом успішної євроінтеграції України є досягнення належного рівня узгодженості українського законодавства із правовими нормами ЄС.

Загальні засади узгодження національних та європейських підходів конкурентної політики визначено в "Угоді про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони" (далі — Угода). Так, в Угоді (ст. 254 Глава 10 "Конкуренція") визначено важливість вільної та неспотвореної конкуренції у торговельних відносинах [9]. Сторони Угоди в зазначають, що антиконкурентні господарські практики та операції потенційно можуть спотворити належне функціонування ринків та загалом зменшити позитивні наслідки лібералізації торгівлі. Основними принципами у даному зв'язку проголошується подолання загроз конкуренції та прозорість. Якщо говорити про основні пункти Угоди в цілому, то треба зазначити, що вони об'єктивно спрямовані на сприяння реформуванню й інституціональному розвитку нашої країни.

Незважаючи на проведення досить вагомих кроків у напрямі удосконалення національного інституційного забезпечення конкурентної політики, в економіці України залишаються тенденції до монополістичної деформації інститутів конкуренції і конкурентних відносин, що істотно знижує рівень ефективної конкуренції, по суті, на усіх товарних ринках. Складність полягає в тому, що процес монополізації виводиться за межі чисто ринкових процесів, а отже, негативно впливаю на всі сфери. Методика оцінки рівня монополізації, яку використовує Антимонопольний комітет України (Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затверджена розпорядженням АМКУ ще від 05.03.2002 р.) [10] вже достатньо застаріла і не дозволяє оцінити реальний стан монополізації товарних ринків.

Щодо змісту інститутів, то в Україні як формальні правила, так і неформальні в принципі є зрозумілими

для економічних суб'єктів, саме в їх межах суб'єкти взаємодіють один з одним. Інша справа — це недейові способи (і особливо — неефективність) забезпечення дотримання таких правил. Правова система, неформальні ділові практики і культура правозастосування не дозволяють забезпечити належний рівень інституційного розвитку національної економіки [11, с. 14].

Актуальною проблемою для реалізації конкурентної політики в Україні залишається інституційна нерівність умов конкуренції на товарних ринках для різних учасників, навіть в тих сферах національної економіки, де монополні утворення відсутні. Проявами даного стану є різні можливості доступу до фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів, інфраструктури, нерівний режим оподаткування для різних суб'єктів господарювання. Недосконала податкова політика, яка передбачає надання невідправданих пільг окремим суб'єктам господарювання і галузям, не лише гальмує вирішення фінансових проблем економіки, зміцнення фінансового становища підприємств, але й істотно спотворює умови економічної конкуренції. Нерівність цих умов у багатьох випадках поглиблюється не врегульованістю механізмів надання інших форм державної підтримки.

У цілому не заперечуючи саморегулюючих властивостей ринку, в науковій літературі обговорюється питання про перспективи звуження економічного простору ринку, девальвацію його регулятивних можливостей. Однак А. Гальчинський аргументує протилежне — "логіку модифікації ринку. Ринку виступає в економіці як інституція соціальних комунікацій, осередок розуму, живий організм, що вирізняється високою адаптивністю, здатністю самовдосконалюватися...", він обґрунтовує неминучість нової парадигми ринкових відносин — "конвергентний ринок" [12]. Разом із трансформацією ринку, змінюються роль і функції держави, оновлюються механізми їх взаємодії, а тому потребують модифікації підходи до розроблення та реалізації конкурентної політики.

Тому сьогодні роль конкурентної політики не зводиться лише до застосування конкурентного законодавства до суб'єктів господарювання, які зловживають монополною владою. Конкуренція може бути ослаблена в результаті заходів державної економічної політики, а ринкова влада окремих суб'єктів господарювання посилена різними методами втручання держави в ринкові відносини. Конкурентна політика зумовлює широку участь антимонопольних органів у виробленні економічної політики держави водночас або, принаймні, тих її напрямів, які можуть безпосередньо вплинути на конкурентну структуру ринку, ділову практику, підприємницьку діяльність підприємств тощо.

Важливим завданням в сфері удосконалення інституційного забезпечення конкурентної політики в Україні є формування ефективної інфраструктури, здатної значно спростити роботу органів державної влади, у тому числі й антимонопольних органів. Тут обов'язковим є дотримання принципу прозорості, що передбачає, зокрема, оперативне оприлюднення проведених заходів та їх попереднє обговорення на предмет прийняття з представниками громадськості. Пріоритетну роль у формуванні такої інфраструктури відіграють інформаційні тех-

нології та комунікаційні мережі. Тому здійснення інвестицій у їх розвиток сприятиме підвищенню кваліфікації працівників конкурентних інституцій, розширенню досліджень завдяки збільшенню обсягу вихідних даних та інструментів дослідження в електронній формі через Інтернет. Також слід забезпечити більшу ізольованість органів Антимонопольного комітету України від політичного втручання.

Проаналізувавши сучасний стан інституційного забезпечення конкурентної політики в Україні можна стверджувати, що воно характеризується несистемністю, повільністю та фрагментарністю державних заходів щодо реалізації цілей системних реформ. У зв'язку з цим одним із ключових завдань має стати ефективне інституційне реформування цієї системи. Саме тому підтримка високого рівня конкуренції як пріоритетної складової державного регулювання економіки вимагає стратегічної визначеності та вироблення системних державних підходів щодо формування ефективного конкурентного середовища, що у свою чергу є свідченням конкурентоспроможності держави в сучасних умовах господарювання.

Ефективність реалізації конкурентної політики досягається лише за умов максимальної взаємоузгодженості її інституційного механізму, який реалізується через відповідні норми конкурентного законодавства. В Україні потрібний перехід до гнучкої стратегії реалізації конкурентної політики, спрямованої на динамічний розвиток конкурентних відносин на національному ринку для досягнення економічної стабільності в умовах глобалізації.

ВИСНОВКИ

Зважаючи на отримані результати дослідження, можна зробити висновок, що для підвищення конкурентоспроможності економіки України та досягнення гідного місця у сучасному глобалізованому світі стратегічно важливим є вирішення завдань, спрямованих на подальший розвиток конкурентного середовища. Для цього необхідно, передусім, підтримувати і стимулювати ринкові механізми, які забезпечують відповідний рівень конкуренції в ринковому середовищі; по-друге, — посилення ролі держави, завданням якої повинно стати створення якісно нових умов для підтримання та розвитку цієї конкуренції. Роль держави та антимонопольних органів полягає в створенні системи ефективного інституційного забезпечення конкурентної політики, що в свою чергу сприятиме стабільному розвитку підприємництва, вільному руху капіталів, запровадженню нових, цивілізованих принципів конкурентної боротьби, формуватиме проконкурентну культуру в суспільстві. Інституційне забезпечення конкурентної політики має змінюватися в міру реалізації державних інституціональних і структурних реформ.

Література:

1. Геєць В. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: в 3 т. / Т. 3: Конкурентоспроможність української економіки / За ред. В. Геєця, В. Семиноженка, Б. Кваснюка. — К.: Фенікс, 2007. — 556 с.
2. Ойкен В. Основные принципы экономической политики / В. Ойкен. — М.: Экономика, 1996. — 496 с.

3. Липов В.В. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації // Економіка України. — 2018. — №4. — С. 3—17.

4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

5. Концепція Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014—2024 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/690-2012-%D1%80>

6. Кіндзерський Ю. Економічний розвиток і трансформація промислової політики у світі: уроки для України / Ю. Кіндзерський // Економіка України. — 2010. — №6. — С. 13—20

7. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної економіки: монографія / За ред. д-ра екон. наук, проф. В.Д. Лагутіна. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2008. — 329 с.

8. Бугаєнко Н. Правові засади захисту економічної конкуренції під час інформаційних обмінів між конкурентами: європейський досвід / Н. Бугаєнко // Проблеми формування та реалізації конкурентної політики: Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. — Львів: Ліга-Прес, 2017. — 172 с.

9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

10. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку: затв. розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 р. № 49-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-02#Text>

11. Лагутін В.Д. Інститути і економічні механізми стабільності та розвитку суспільства // Економіка України. — 2018. — № 9. — С. 13—24.

12. Гальчинський А. Реформи ЄС — справді питання сьогодишнього порядку денного / А. Гальчинський // Дзеркало Тижня. — 2016. — № 3.

References:

1. Heiets', V. Semynozhenko, V. and Kvasniuk, B. (2007), *Stratehichni vyklyky XXI stolittia suspil'stvu ta ekonomitsi Ukrainy* [Strategic Challenges of the XXI century society and economy in Ukraine]. Т. 3: Konkurentospromozhnist' ukrains'koi ekonomiky, Kiev, Feniks.

2. Oyken, V. (1996), *Osnovnye printsipy ekonomicheskoy politiki* [Basic principles of economic policy], М.: Ekonomika.

3. Lypov, V. (2018), "Competitive strategy of Ukraine's development in the conditions of globalization", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 4, pp. 3—17.

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), *Economic Code of Ukraine*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 28 Sept 2020).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), "Prescription of Cabinet of Ministers of Ukraine", *The concept of the National Competition Development Program for 2014-2024*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/690-2012-%D1%80> (Accessed 02 Oct 2020).

6. Kindzerskyi, Yu. (2010), "Economic development and transformation of industrial policy in the world: lessons for Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 6, pp. 13—24.

7. Lahutin, V. (2008), *Konkurentna polityka derzhavy v umovakh transformatsii natsional'noi ekonomiky* [Competition policy in conditions of transformation of the national economy], Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t., 329 p.

8. Buhaienko, N. (2017), "Legal bases of protection of economic competition during information exchanges between competitors: European experience", *Problemy formuvannia ta realizatsii konkurentnoi polityky* [Problems of formation and implementation of competition policy], *Materialy v mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference], Lviv Liha-Pres, pp. 21—22.

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), *Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union*, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (Accessed 04 Oct 2020).

10. Antimonopoly Committee of Ukraine (2002), "Prescription of Antimonopoly Committee of Ukraine", *Method for determining the monopoly (dominant) position of economic entities in the market*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-02#Text> (Accessed 04 Oct 2020).

11. Lahutin, V. (2018), "Institutions and economic mechanisms of stability and development of society", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 9, pp. 13—24.

12. Galchinsky, A. (2016), "EU reforms are indeed an issue on today's agenda", *Dzerkalo Tyzhnia*, [Online], Vol. 3, available at: https://zn.ua/ukr/columnists/reformi-yes-spravdi-pitannya-sogodnishnogo-poryadku-dennogo-198250_.html (Accessed 02 Oct 2020).

Стаття надійшла до редакції 17.10.2020 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73